

Polisen

Polismyndigheten
Rikspolischefens kansli
Byråchefen Håkan Öberg

Mötesprotokoll

1 (2)

Datum

2016-04-15

Diariernr (åberopas)

A001.610/2016

Saknr

100

Sammanträde med Etiska rådet

Datum för mötet	Klockan	Plats
2016-04-15	13.00-15.00	Polismyndigheten, Plenisalen Sammanträde nr 48

Kallade

Kristina Ståhl, ordförande
Kerstin Wigzell
Susanne Wigorts Yngvesson
Krister Jacobsson
Iain Cameron
Claes Lundblad

Närvarande

Kristina Ståhl
Kerstin Wigzell
Krister Jacobsson
Iain Cameron

Dan Eliasson, rikspolischef
Håkan Öberg, sekreterare
Martin Lundin, föredragande
Per Engström, föredragande
Karin Höglund, föredragande

För kännedom till

Nationella ledningsgruppen

1 Sammanträdet inleds

Ordföranden öppnade mötet och hälsade samtliga välkomna, varefter dagordningen fastställdes.

2 Föregående protokoll

Föregående mötesprotokoll lades till handlingarna.

3 Etik och moral när det gäller polisens användande av elchockvapen

Martin Lundin föredrog ärendet. Dan Eliasson förklarade att ett skriftligt yttrande önskas. Frågan diskuterades, varefter beslutades om skriftligt yttrande enligt bilaga.

4 Etik och moral när det gäller polisens användande av drönare

Per Engström och Karin Höglund föredrog ärendet. Dan Eliasson förklarade att det inte finns behov av något skriftligt yttrande. Frågan diskuterades.

5 Etiska rådets arbetsformer

Frågan bordlades till nästa sammanträde.

6 Övriga frågor

Inga övriga frågor förekom.

7 Sammanträdet avslutas

Det antecknades att nästa sammanträde kommer att äga rum fredagen den 20 maj 2016 kl. 13.00-15.00.

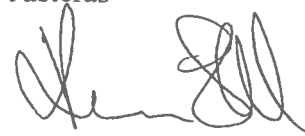
Ordföranden förklarade sammanträdet avslutat.

Vid protokollet

Håkan Öberg

Justeras

Kristina Ståhl

Datum

2016-04-15

Diarienum (åberopas)

Polismyndigheten
Etiska rådet
Kristina Ståhl
Ordförande

Etiska rådets överväganden när det gäller polisens användande av elpistoler

I rapporten "Polisens användning av skjutvapen och eventuella behov av åtgärder" diskuteras bl.a. om elchockvapen (s.k. elpistoler) bör införas som hjälpmedel för svensk polis. Denna fråga behandlades vid etiska rådets sammanträden den 26 februari och 15 april 2016. I detta yttrande sammanfattas rådets överväganden och synpunkter.

Etiska rådet har redan tidigare i en rapport den 16 augusti 2005 med titeln "Polisens våldsanvändning. Etiska rådets överväganden vad gäller polisens tillgång till särskilda hjälpmedel vid våldsanvändning" lämnat synpunkter på ett planerat fältförsök med användande av elpistoler. Rådets slutsats var då att det inte fanns underlag som talade för att ett fältförsök med elpistoler borde påbörjas. Rådet anförde bl.a. att syftet med fältförsöket framstod som oklart och att behovsbilden inte syntes ha analyserats tillräckligt. De länspolismästare som etiska rådet intervjuat hade entydigt förklarat att frågan om elpistoler inte föreföll vara tillräckligt beredd. Rådet pekade vidare på att antalet hjälpmedel av naturliga skäl måste begränsas och att flera arbetsskador redan inträffat p.g.a. att personlig utrustning medfört skador vid bl.a. bilkörning. Rådet framhöll också att allmänheten kunde uppfatta en polis utrustad med en mängd vapen som att polisen var "redo för strid" och att ingripande med våld var huvudalternativet.

Etiska rådet ställde sig vidare frågande till vilket av hjälpmedlen elpistol och pepparspray som i första hand skulle användas och framhöll att man inte kunde bortse från risken att elpistolen skulle komma att utnyttjas i stor utsträckning när andra medel kanske hade varit lämpligare. Rådet anförde även att det inte fanns något statistiskt belägg för att färre personer skulle skadas eller dödas om polisen hade tillgång till elpistoler.

Slutligen hänvisade rådet till en rapport från Amnesty international om användning av elpistoler, enligt vilken fler än 70 personer hade dött efter att ha blivit skjutna med elpistol. Även om ett adekvat samband mellan påskjutning och dödsfall inte kunde konstateras i flertalet av händelserna, fanns enligt rapporten ändå flera fall där rättsläkare funnit att elpistolen, tillsammans med

andra faktorer såsom drogpåverkan och hjärtsjukdom, hade bidragit till dödsfallet.

Den nu aktuella rapporten tar i mångt och mycket sin utgångspunkt i de synpunkter som etiska rådet framförde 2005. Rapporten bygger på en forskningsöversikt angående polisiär användning av elchockvapen som dåvarande Rikspolisstyrelsen genomförde 2014. Såväl forskningsöversikten som rapporten ger en god bild av de erfarenheter som användningen av elpistoler har gett i andra länder. Rapporten innehåller vidare en utförlig och nyanserad diskussion av tänkbara för- och nackdelar med ett införande av elpistoler, där de farhågor som etiska rådet framförde 2005 särskilt beaktas.

Den slutsats som dras i rapporten är att ett införande av elpistoler har förutsättningar att något minska antalet dödsfall i samband med polis-ingripanden eller åtminstone motverka en eventuell ökning, samt att minska antalet skador på både poliser och motparter. I rapporten framhålls att innehållet, inriktningen och genomförandet av grundutbildning och fortbildning i användandet av vapnet kommer att vara avgörande för om den eftersträlvade effekten kommer att uppnås eller inte. Ett införande måste enligt rapporten också föregås av tydliga instruktioner för användandet, som kan föras ut genom utbildningen av användarna. Det anges vidare att ett införande måste ske brett inom verksamheten för att finnas till hands vid de trots allt få tillfällen då poliser annars använder skjutvapen. I praktiken innebär det enligt rapporten att varje polisman som utför ingripanden behöver ha en elpistol eller åtminstone att ett sådant vapen finns i varje patrull.

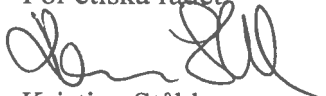
Den fråga som etiska rådet nu har att ta ställning till är om det, givet de kunskaper som förmedlas och de analyser som görs i den nu aktuella rapporten, finns anledning att ompröva rådets tidigare ställningstagande när det gäller ett införande av elpistoler.

Etiska rådet anser att en utgångspunkt är att det finns ett egenvärde i att inte öka det antal vapen som en polis regelmässigt för med sig, och att nya vapen därför ska införas endast om det finns goda skäl för detta. Rådet finner vidare att det i det material som har presenterats för rådet saknas belägg för att ett införande kommer att leda till att antalet dödsfall minskar. Däremot finns visst stöd för att skador på poliser och på dem som ingripandena sker mot kan beräknas att minska. Av underlaget framgår i och för sig att elpistoler har klara begränsningar när det gäller maxavstånd och förutsättningar för verkan, vilket innebär att poliser vid ett ingripande ofta ändå måste stå redo att använda sina skjutvapen. Det kan vidare finnas en risk för att poliser blir frestade att använda elpistolen i hotfulla situationer som skulle ha kunnat lösas genom förhandlingar. De analyser som görs i rapporten talar dock ändå för att risken för att ett införande av elpistoler skulle öka polisens sammantagna våldsanvändning framstår som liten. Rådet utgår då ifrån att ett införande, på det sätt som anges i rapporten, kommer att kombineras med ordentliga utbildningsinsatser både initialt och kontinuerligt.

Även om rådet inte är övertygat om att samtliga de avsedda effekterna med ett införande av elpistoler verkligen kommer att realiseras, anser sig rådet mot denna bakgrund inte längre ha skäl att avstyrka att ett sådant införande sker.

Etiska rådet vill i detta sammanhang slutligen också ta upp frågan om den rättsliga regleringen av polisens våldsanvändning i allmänhet och användande av skjutvapen i synnerhet. I rapporten pekas på flera brister i den nuvarande regleringen och den slutsats som dras är att lagstiftningen behöver ses över. Etiska rådet ställer sig bakom den slutsatsen och vill understryka att det är mycket angeläget att polisens befogenhet att använda bl.a. skjutvapen tydliggörs genom lagstiftning.

För etiska rådet

Kristina Ståhl